

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือ คุณภาพของคน ซึ่งคุณภาพของคน เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ และการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็น โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 1)

ถึงแม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา ได้พยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมาโดยตลอด แต่ผลที่ได้รับยังไม่อยู่ในขั้นพอใจและมั่นใจได้ว่ามีคุณภาพเพียงพอทัดเทียมกับนานาชาติ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาว่า การศึกษาไทยไม่สามารถทำหน้าที่ หรือมีบทบาทสำคัญ ในการเผชิญกับวิกฤตของปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านปริมาณซึ่งพบว่าประชากรไทยได้รับการศึกษาน้อย
2. ด้านคุณภาพการศึกษาเมื่อเทียบกับนานาชาติพบว่าการศึกษาไทยมีคุณภาพต่ำ
3. ด้านความเสมอภาคในสิทธิทางการศึกษา ยังคงมีความเหลื่อมล้ำในสิทธิและ

โอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในกลุ่มต่าง ๆ

4. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ พบว่านอกจากศักยภาพของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำมากแล้ว ยังเป็นการยากที่ประชากรไทยจะเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ยิ่งไปกว่านั้น เด็กไทยยังมิได้รับการ

ส่งเสริมการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและภูมิปัญญาไทย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544, หน้า 2)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติการหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ คุณภาพพึงประสงค์ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และควมมีสุขภาพอนามัยดี ตลอดจนมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยเกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน การดำเนินงานของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จย่อมต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของไทย โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข จะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 2)

การประกันคุณภาพเริ่มเข้ามาร่วมกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามภาระรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานโดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ สามารถสนองเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของรัฐธรรมนูญ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนา ศาสนา และวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 47 ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และได้กำหนดไว้ในมาตรา 48 ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก นอกจากนี้ มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 2 – 4)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนา ภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพลักษณะและคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คืองานที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่นำมาจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน เชื่อถือได้ สม่าเสมอและพัฒนาต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษารายงานต่อสาธารณชนได้ว่า ผู้เรียนทุกคนของสถานศึกษาได้รับการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ใช้วิธีการใดในการพัฒนาผู้เรียนและทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรอีกบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถบรรลุผลตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 1 – 3)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 92 – 94) ได้สรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 36 โรงเรียน จาก 12 จังหวัด 12 เขตการศึกษา จากจังหวัดที่มีความพร้อม (มีแผนงาน ความสนใจ และงบประมาณ) เขตการศึกษาละ 1 จังหวัด โรงเรียนที่มีความพร้อมจังหวัดละ 3 ขนาด ก่อนการดำเนินงานวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้

1. ครูผู้สอนส่วนมากยังไม่มี ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดีพอ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่ได้ดำเนินการไม่มีความชัดเจนในการปฏิบัติ จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยถึงปานกลาง

2. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาบ้างพอสมควร แต่ไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

3. โรงเรียนไม่มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ทุกโรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐาน

เชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพมีเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ไม่มีการนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการเพื่อการวางแผน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ได้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่ามีปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นอย่างไร โดยการศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ทั้งเขต 1 และ เขต 2 ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อต้องการทราบรูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี และเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีลักษณะของสถานศึกษาที่ต่างกัน
3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี โดยผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นประโยชน์ในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ที่จะนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ทั้งเขต 1 และเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีลักษณะต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่
3. รูปแบบการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี โดยมีกรอบความคิดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 106) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามลักษณะของสถานศึกษา เพื่อเป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี โดยกำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามแนวทางของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

- 1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 1.8 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2547

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น เป็นลักษณะของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับต่างกัน ดังนี้

- 3.1.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา
- 3.1.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- 3.1.3 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี 8 ด้าน ดังนี้

- 3.2.1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 3.2.1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3.2.1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.2.1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.2.1.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 3.2.1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 3.2.1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 3.2.1.8 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.2 รูปแบบในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ระบบการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ
 ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย เป็นส่วนหนึ่งของการ
 บริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดโครงสร้างการบริหาร
 จัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการประกัน
 คุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพภายใน กำกับ ติดตาม
 ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและ
 ทบทวน และรายงานคุณภาพ และการจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลเพียงพอต่อการดำเนินงาน
 ประกันคุณภาพ

1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา หมายถึง กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับ
 สถานศึกษา ที่ครอบคลุม สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับ
 สภาพผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา/ความจำเป็น มีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนา กำหนดวิธีดำเนินการ ครอบคลุม ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมาย

1.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวน และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น สังเกตพฤติกรรม/กระบวนการทำงาน สอบถาม/สัมภาษณ์ พิจารณาร่องรอย/หลักฐาน ใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม ฯลฯ

1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร และตามช่วงชั้น ทั้งระดับสถานศึกษา และระดับชาติด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หมายถึง ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งหลักฐาน ข้อมูล และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

1.8 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ให้สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ ติดตาม ส่งเสริม ประเมินผล และผดุงประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ปัญหาในการดำเนินงาน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. รูปแบบการพัฒนา หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านสภาพปัญหาที่พบในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. **สถานศึกษา** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ที่เป็นโรงเรียนของรัฐบาล

5. **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง บุคลากรที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง ในจังหวัดจันทบุรี ตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ

6. **ครูผู้สอน** หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี และเป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

7. **ลักษณะของสถานศึกษา** หมายถึง สถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

7.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเพียงระดับเดียว

7.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

7.3 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพียงระดับเดียว